

ОСОБЛИВОСТІ РИНКУ ПРОДУКЦІЇ ОРГАНІЧНОГО ЗЕМЛЕРОБСТВА

ПИСАРЕНКО Ю.Г. аспірант, Полтавська державна аграрна академія

Проаналізовано стан розвитку ринку органічного землеробства за кордоном та в Україні, виявлено тенденцію останніх років щодо підвищення попиту на органічну продукцію. Характерною особливістю ринку органічних продуктів є їх досить обмежений асортимент, а також відсутність законодавчої бази щодо сертифікації, стандартизації продукції, зручної для споживача розфасовки й упаковки. Дивлячись на те, що у світі зростає попит на екологічно чисту продукцію сільськогосподарства Україна має значні конкурентні переваги поставок відповідної продукції на європейський ринок.

Market of organic agriculture development status is analysed abroad and in Ukraine, found out the tendency of the last years in relation to the increase of demand on organic products. The characteristic feature of market of organic products is them an assortment, and also absence of legislative base, is limited enough in relation to a certification, standardization of products, comfortable for an user packing and packing. Looking on te, that in the world demand grows on environmentally clean products of agriculture Ukraine takes considerable advantages of competitions of supplying with the proper products to the European market.

Постановка проблеми. В результаті негативного впливу інтенсивного ведення землеробства, зростання суспільної свідомості та рівня впливу громадських організацій захисту прав споживачів в середині двадцятого століття було виявлено руйнівний вплив неорганічних речовин (пестицидів та мінеральних добрив) та обґрунтовано засади так званого альтернативного землеробства, яке згодом почали називати біологічним або органічним. Як результат органічного землеробства з'явилася органічна продукція.

Важливість ринку продукції органічного землеробства обумовлена перш за все необхідністю нашої держави забезпечити власних громадян достатньою кількістю органічних продуктів високої якості для якісного життя та здорового харчування. Оскільки здорова нація та розвинений агропромисловий комплекс – це основа цивілізованої, розвиненої держави та матеріального добробуту її громадян.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, у яких висвітлюється дане питання. Багато науковців, що займаються дослідженням ринку органічної продукції, популярної нині на теренах нашої держави, доходять спільної точки зору у першочерговому питанні – необхідності розроблення законодавчої бази у досліджуваній сфері. Серед них і доктори економічних наук А.Я. Сохнич та О. Шубравська. Важливим питанням виробництва продукції органічного землеробства як О. Шубравська, так і доктор сільськогосподарських наук, професор П.В. Писаренко, вважають відтворення родючості ґрунтів. О. Шубравська також зосереджує свою увагу на необхідності отримання доступу виробниками органічної сільськогосподарської продукції до урядових грантів та кредитів з метою покращення їх фінансового забезпечення.

Мета дослідження. Враховуючи важливість продукції органічного землеробства в реалізації державної політики продовольчої безпеки та господарське значення для забезпечення прибутковості аграрних підприємств, мета даної статті полягає в аналізі стану ринку продукції органічного землеробства та виявленні особливостей його розвитку.

Результат дослідження. За визначенням Міжнародної федерації з розвитку органічного землеробства (IFOAM), органічне землеробство об'єднує всі сільськогосподарські системи, які підтримують екологічно-, соціально- та економічно доцільне виробництво сільськогосподарської продукції. В основі таких систем лежить використання локально-специфічної родючості ґрунтів як ключового елементу успішного виробництва. Такі системи використовують природний потенціал рослин, тварин і ландшафтів та спрямовані на гармонізацію сільськогосподарської практики й навколишнього середовища. [5]

Основні особливості органічного землеробства – це вирощування, зберігання та переробка харчових продуктів без використання синтетичних добрив, пестицидів, стимуляторів росту, а також генетично модифікованих організмів. Іншою особливістю є застосування для боротьби з хворобами рослин та шкідниками мікробіологічних продуктів та матеріалів рослинного, тваринного, а також мінерального походження.

Результатом органічного виробництва масмо корисний для здоров'я натуральний продукт з гарними смаковими якостями. Адаже вчені дослідили, що в середньому органічна їжа в порівнянні з традиційною містить більше вітаміну С й необхідних мінералів, таких як кальцій, магній, залізо, хром, а також на 10-15% більше фенольних сполук та антиоксидантів, що запобігають онкологічним захворюванням. [4, с.28]

На сьогодні світові площі, зайняті під вирощування органічних продуктів становлять біля 31 млн га (0,7 % загальної оброблюваної площі). Лідерами є Австралія (11,8 млн га), Аргентина (3,1 млн га), Китай (2,3 млн га), США (1,6 млн га). Найбільший приріст площ, відведених під органічні культури за останні 3 роки, продемонстрували США – 30%. Основні ринки збуту органічної продукції – Німеччина, Великобританія, Франція, США, Канада і Японія. [2, с.10]

Протягом останніх років спостерігається тенденція до зростання попиту на органічні продукти в усьому світі, в середньому на 10-15 % щорічно. Споживачі готові доплачувати за органічну продукцію у розмірі 10-50% від її звичайної вартості.

В Україні спостерігається зростаючий інтерес до розвитку ринку продукції органічного землеробства. За даними спеціальних видань та мережі Інтернет, на початку 2004 р. в Україні були сертифіковані за стандартами IFOAM 69 підприємств з площею сільськогосподарських угідь під органічним виробництвом близько 240 тис га, що дало нашій державі можливість зайняти 16-те місце у світі серед 100 країн-виробників органічної продукції. [3, с. 59]

Незважаючи на відсутність в нашій країні державних стандартів та державної сертифікації органічної продукції (оскільки Закон України “Про органічне землеробство” ще не прийнято в цілому), органічне сільське господарство розвивається досить швидкими темпами, більшою мірою з ініціативи та за рахунок власних коштів фермерів-підприємців. Проте вироблена ними продукція переважно йде на експорт.

Натомість на прилавках українських магазинів розмістилися органічні продукти переважно імпортного виробництва. Причому як останні, так і вітчизняні органічні продукти на даний час не мають достатню кількість постійних покупців. Оскільки продаж продукції органічного землеробства зосереджений переважно у столиці, у великих супермаркетах. В інших регіонах країни мережа магазинів, в яких можна придбати органічну їжу, не широко розвинута.

За результатами моніторингу засобів масової інформації, за найкращими прогнозами, протягом 2010 року частка «органіки» зросте до 5-7% всього вітчизняного ринку. В переліку перспективних напрямків продуктів без хімії та ГМО — вирощування зернових (і відповідно, виробництво борошна, хліба), овочівництва, бджільництва, тваринництва та молочарство. [1]

Однак, певний комплекс факторів стримує подальший розвиток внутрішнього ринку органічного виробництва. Найвагомішим серед них є вже згадана проблема відсутності вітчизняного органічного законодавства у відповідності з міжнародними вимогами. Як наслідок цього – відсутність державної фінансової підтримки виробників продукції органічного землеробства. Також важливим фактором є правильна організація процесу виробництва органічної продукції, поєднання органічного рослинництва та тваринництва.

Висновок. Підсумовуючи результати проведеного дослідження, можна дійти висновку що ринок продукції органічного землеробства в Україні знаходиться у стадії зародження, але вже помітні результати.

Задля сприяння розвитку ринку продукції органічного землеробства в Україні перш за все необхідна турбота держави, а саме: прийняття органічного законодавства та інших необхідних нормативних актів; забезпечення фінансової підтримки сільськогосподарським підприємствам на перехідному етапі, оскільки він може тривати від 24 до 36 місяців; створення національної системи сертифікації органічної продукції для гарантування споживачам якісної та безпечної продукції; інформування сільськогосподарських виробників про переваги органічного способу землеробства, а також підвищення загального рівня екологічної свідомості населення.

Реалізація розглянутих кроків сприятиме виробництву екологічно чистої продукції, а органічна продукція – це не лише здоров'я нації, це здоров'я ґрунтів, здоров'я навколишнього середовища, а отже і усього живого.

Література.

1. Білоусова Н. Курс на органічність (моніторинг ЗМІ) / Білоусова Н. // День. – 2010. – № 13. Інтернет-ресурс: www.day.kiev.ua
2. Димань Т. Органічні продукти: попит перевищує пропозицію / Т. Димань // Аграрна справа. – 2008. – №19. – С. 10.

- 3.Шубравська О. Ринок органічної продукції та перспективи його розвитку в Україні / О. Шубравська // Економіка України. – 2008. – №1 (554). – С. 53-61.
- 4.Малькова К. Органічне виробництво: здобутки та перспективи / К. Малькова // AGRO Вісник Україна. – 2008. – №5(28). – С. 28-29.
- 5.Organic Agriculture and Food Security (IFOAM Dossier 1, 2002). Інтернет-ресурс: www.ifoam.org